

بسم الله الرحمن الرحيم

معماری منظر و اجتماع پذیری

پژوهش گروه مولفان معماری

دانشگاه تهران

ویرایش علمی: دکتر جمال الدین سرابی

زهرا جعفری لاتی، مریم چاروسه، سوگند رسولی نیا، فاطمه سمساریان ها، مریم شعبانی سرائی،
پگاه صراف معیری، رضا مدیر زارع، رویا مظاهری

معماری منظر و اجتماع پذیری / پدیدآورندگان: جمال الدین سهیلی... [و دیگران]. ویرایش علمی جمال الدین سهیلی. تهران: کوهر دانش، ۱۳۹۸.	
۱۰۷	۲۲۵۲۹
۹۷۸-۶۰۰-۱۶۴-۱۶۲-۶	
پدیدآورندگان: جمال الدین سهیلی، زهرا جعفری لاتی، مریم چاروسه، سوگند رسولی نیا، فاطمه سمساریان، مریم شعبانی سرائی، پگاه صراف معیری، رضا مدیر زارع، رویا مظاهری معمار، منال ماله، و غایبها: زیاسازی شهری-مقاله‌ها و خطابه‌ها، طراحی منظر سهیلی، جمال الدین، ۱۳۹۸.	
جعفری لاتی، زهرا، ۱۳۶۱	SB ۴۷۲/۴۵
۵۸۰۶۱۹۲	۷۱۲/۲

نشر کوهر دانش

تلفن و نمابر: ۷۷۸۰۵۹۹۳-۷۷۱۳۱۹۶۰

پست الکترونیکی: hardanesh@hotmail.com

نام کتاب: معماری منظر و اجتماع پذیری

نویسندگان: جمال الدین سهیلی، زهرا جعفری لاتی، مریم چاروسه، سوگند رسولی نیا، فاطمه سمساریان، مریم شعبانی سرائی، پگاه

صراف معیری، رضا مدیر زارع، رویا مظاهری

ویرایش علمی: دکتر جمال الدین سهیلی

ویراستار: مهندس پگاه صراف معیری

همه‌پندگی و نظارت تولید: سیدرضا نصری

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۱۶۴-۱۶۲-۶

چاپ: اول سال ۹۹ تعداد: ۵۰۰ نسخه

کلیه حقوق چاپ و نشر برای مولفین محفوظ است.

قیمت: ۳۹۰۰۰ تومان

فهرست مطالب

عنوان / مولف	صفحه
مقدمه / دکتر جمال الدین سهیلی.....	۱.....
تبیین الگوهای طراحی منظر در فضای عمومی با رویکرد افزایش اجتماع پذیری در کشور انگلستان / زهرا جعفری لاتی.....	۴.....
تبیین الگوهای طراحی منظر در فضای عمومی با رویکرد افزایش اجتماع پذیری در کشور آلمان / مریم چاروسه.....	۱۵.....
تبیین الگوهای طراحی منظر در فضای عمومی با رویکرد افزایش اجتماع پذیری در کشور چین / سوگند رسولی نیا.....	۲۵.....
تبیین الگوهای طراحی منظر در فضای عمومی با رویکرد افزایش اجتماع پذیری در کشور مالزی / فاطمه سمساریان ها.....	۳۷.....
تبیین الگوهای طراحی منظر در فضای عمومی با رویکرد افزایش اجتماع پذیری در کشور فرانسه / مریم شعبانی سرائی.....	۴۹.....
تبیین الگوهای طراحی منظر در فضای عمومی با رویکرد افزایش اجتماع پذیری در کشور آمریکا / پگاه صراف معیری.....	۶۱.....
تبیین الگوهای طراحی منظر در فضای عمومی با رویکرد افزایش اجتماع پذیری در کشور هلند / رضا میرزاع.....	۷۵.....
تبیین الگوهای طراحی منظر در فضای عمومی با رویکرد افزایش اجتماع پذیری در کشور ایتالیا / رویا مظاهری.....	۸۹.....

مقدمه

نظر به افزایش جمعیت و کاهش سطح تعاملات اجتماعی، توجه به معماری انسان‌گرا که پاسخگوی نیازهای انسان در ابعاد مختلف انسانی باشد و منجر به گسترش میزان حضور و رضایتمندی استفاده‌کنندگان از آن فضا شود، پرداختن به ایجاد کیفیت‌های پایدار اجتماعی ضرورت پیدا می‌کند.

در بحث توسعه پایدار بخشی از تاکید بر عوامل اجتماعی بوده است. درسالهای اخیر عوامل اجتماعی به عنوان ضرورتی برای توسعه پایدار تمرکز زیادی را به خود معطوف کرده است. از طرفی نمود فضایی بی‌توجهی به ابعاد اجتماعی برنامه‌های توسعه شهری را میتوان از کمبود فضاهای باز شهری با هویت و عدم توجه به باززنده سازی فضاهای فرهنگی موجود شهری تشخیص داد. نبود چنین فضاهایی به مفهوم نادیده گرفتن اهمیت تعامل اجتماعی بعنوان پیش‌نیاز همگرایی مردم، تشکیل ظرفیت‌های اجتماعی، حس تعلق به مکان، مشارکت و نه‌ایات پایدار اجتماعی به عنوان دغدغه‌ای انکارناپذیر در تداوم حیات شهر سالم تلقی نمود. چرا که یکی از معیارهای اساسی سنجش مطلوبیت شهری را می‌توان خلق، باززنده سازی فضاهای باز شهری برای انتشار فرهنگ سازنده مشارکتی قلمداد کرد.

پایداری اجتماعی و فرهنگی تاکید بر تعریف و نگهداری روابط و مفاهیم اجتماعی دارد که عاملی جهت تقویت و تحکیم سیستم‌های فرهنگی میباشد. همچنین شامل حفظ و گسترش ارزش‌های روابط اجتماعی شهروندان در فضاهای مختلف شهری میباشد. نظر به رشد و توسعه ی چشمگیر شهرها در دوره معاصر خصوصاً در کشورهای در حال توسعه هستیم و تغییرات و تحولات گسترده‌ای که در فضاهای باز شهری پدید آمده است، شاهد کاهش فضاهای فرهنگی در شهرها هستیم. این مسئله از آنجا اهمیت پیدا می‌کند که جهت دست‌یافتن به اهداف پایداری اجتماعی نیاز به حضور فعال افراد، گروه‌ها و نهادهای مدنی در فضای شهری به لحاظ تأمین مشارکت اجتماعی، تبادل اطلاعات هستیم. از این رو تقویت و گسترش فضاهای باز شهری با تاکید بر مفهوم اجتماع‌پذیری در شهرها ضروری به نظر می‌رسد.

آنچه که در دوره معاصر با افزایش جمعیت و رشد روزافزون جمعیتی و شکلات ناشی از آن ضروری بنظر میرسد، نیاز به فضاهایی برای استراحت، گذران اوقات فراغت، ارتباط با طبیعت، برخورداری از هوای تازه و ... مورد توجه انسان شهرنشین بوده است. لذا نیاز به ایجاد فضاهای باز شهری برای ارتقاء سطح سلامتی اجتماعی و فرهنگی بیش از پیش احساس می‌شود. از طرف دیگر، فضاهای باز شهری میتوانند بخشی از الگوهای رفتاری مردم را بر اساس شرایط تعریف شده در فضاها شکل دهند. همین اعتبار این فضاها را می‌توان به عنوان سرمایه‌های شهر به لحاظ تأمین امنیت اجتماعی شهر به‌شمار آورد. در برخی موارد فقط به‌جای علمی و فنی در طراحی پارک‌های شهری باعث شده تا پایداری- بقا و کیفیت آنها کاهش یافته و موجب عدم رضایت شهروندان از زندگی شهری و افزایش آسیب‌های جدی به شهر و امنیت اجتماعی شهری شود.

اینطور بنظر میرسد که در طرح ساماندهی و بهسازی فضاهای باز شهری آنچه تاکنون مورد توجه قرار نگرفته است نوسازی کالبدی این فضاهاست. در نوسازی این پارک‌ها جای این مسئله خالی است آیا هدف از معماری فضای سبز بحث تنها برپا داشتن گیاهان در سطح شهر است یا موضوع اصلی شکل بخشیدن به فضاهای آزاد و ایجاد بستری مناسب به منظور بروز رفتارهای اجتماعی و کسب حداکثر سود اجتماعی آنهاست. این مسئله باید دغدغه ذهنی و عملی تهیه‌کنندگان طرح‌ها باشد تا طراحی تهیه شود که به لحاظ کارکرد‌های اجتماع‌پذیری در خدمت جامعه قرارگیرد.

امروزه توسعه‌ی سریع زندگی شهری، همچنین روند روزافزون جمعیت شهرنشین ابعاد مختلف زندگی در شهرها را تحت تأثیر قرار داده است، لذا فضاهای باز شهری باید در راستای ضروریات زندگی شهری، پاسخ به انتظارات شهرنشینان و تأمین الگوی با ارزش و معنی دار زندگی و بر اساس مفاهیم فرهنگ ملی جامعه صورت گیرد. پایداری

شهرها اساساً بر اجزای ساخته شده محیط شهری استوار است که توجه بیشتر به اجزای طبیعی و فضاهای سبز شهری را می‌طلبد. فضای سبز، که بخشی از سیمای شهر را تشکیل می‌دهد، به عنوان یکی از پدیده‌های واقعی از نخستین مسایلی است که انسان همواره با آن در

تماس بوده و خواهد بود. اهمیت مفهوم اجتماع پذیری در محیط شهری تا آن حد است که بعنوان یکی از شاخص های پایداری اجتماعی جوامع مطرح می باشد.

جهت تبیین برخی الگوهای طراحی منظر در فضاهای باز شهری با تاکید بر مفهوم اجتماع پذیری لازم است که بر مبنای یک روش تحقیق که متکی بر یافته های مستند باشد به بررسی مفاهیم و شناسایی اصولی از طراحی منظر در این نوع فضاها بپردازیم. در اینجا نیاز به تحقیقی احساس شد تا بر اساس مولفه های موثر در طراحی منظر با تاکید بر مفهوم اجتماع پذیری بتوانیم به این هدف دست پیدا کنیم. به عبارت دیگر در ابتدا سعی کردیم با مطالعه کیفیت مولفه های فوق الذکر به مبنای نظری تحقیق برسیم و سپس با بررسی نمونه های اجرا شده در کشورهای جهان به شناخت معیارهای هر کدام از این مولفه ها دست پیدا کنیم. این تحقیق از نوع کیفی می باشد که با روش توصیفی-تحلیلی و روش استدلال قیاسی به تحقق اهداف تحقیق پرداخته شده است.

بر این اساس، برای این پژوهش دانشجویان طرح معماری یک کارشناسی ارشد معماری، ورودی نود و هشت در دانشگاه دهخدا قزوین انتخاب شدند که با همکاری بسیار عالی موجب انجام این پروژه گردیدند. همانطور که قبلاً نیز اشاره شد با توجه به اینکه این تحقیق از نوع کیفی می باشد که و به آن مستلزم مطالعه گسترده و جدی در حوزه معماری منظر است تا بتوان به مفاهیم و الگوهای آن دست یافت، در این پژوهش، کتاب تجربیات طراحی پارک در کشور مورد مطالعه و نوع درک مولفین سعی شده است ساختار هر تحقیق سازماندهی شود. لذا در این تلاش، برخی از منابع نظری خوانندگان گرامی در الگو های ارائه شده برای ما قابل تامل می باشد و انتقال آنها به ما بسیار ارزشمند است. روش گردآوری اطلاعات به صورت اسنادی است که از طریق کتابها، مقالات و در برخی موارد برای تعدادی از تصاویر از سایت های اینترنتی استفاده شده است. لازم به ذکر است این تجربه ارزشمند آموزشی و پژوهشی را برای اولین بار در سال ۱۳۹۰ در محضر پژوهشگر فرهیخته معماری ایران جناب آقای دکتر سلطان زاده آموختم که منجر به انتشار مجموعه مقالات با عنوان طراحی پارک های تخصصی گردید و پس از آن چند مجموعه دیگر به عنوان فصل دوم در نشریه علمی-پژوهشی معماری و شهرسازی دانشگاه آزاد اسلامی قزوین و سایر ناشرین محترم منتشر شد.

- ۱- پارک کودک (۱۳۹۱) - انتشارات چهار طاق
- ۲- طراحی پارکهای تخصصی با راهنمایی دکتر حسین سلطان زاده (۱۳۹۰) - انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی قزوین
- ۳- فضاهای جدید در بافتهای تاریخی (۱۳۹۱) - انتشارات چهار طاق
- ۴- طراحی مجموعه محوطه های دانشگاهی (۱۳۹۲) - انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی قزوین
- ۵- معماری انعطاف پذیر (۱۳۹۲) - انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی قزوین
- ۶- زمینه گرایی در معماری (۱۳۹۳) - انتشارات نشر گوهر دانش
- ۷- مروری بر نشانه شناسی در معماری (۱۳۹۳) - انتشارات نشر گوهر دانش
- ۸- پایداری اجتماعی در فضاهای شهری، جلد اول (۱۳۹۴) - انتشارات نشر گوهر دانش
- ۹- پایداری اجتماعی در فضاهای شهری، جلد دوم (۱۳۹۴) - انتشارات نشر گوهر دانش
- ۱۰- میدانهای تاریخی در کشورهای اسلامی (۱۳۹۴) - انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی قزوین
- ۱۱- معماری مدارس تاریخی در کشورهای اسلامی (۱۳۹۵) - انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی قزوین
- ۱۲- معماری منظر در آثار معماران معاصر ایران (۱۳۹۵) - انتشارات نشر دانشگاهی
- ۱۳- مروری بر تجربیات جهانی در طراحی پارک های شهری (۱۳۹۵) - انتشارات نشر گوهر دانش
- ۱۴- مروری بر معماری پست مدرن در طراحی فضاهای فرهنگی کشورهای اسلامی (۱۳۹۵) - انتشارات نشر گوهر دانش
- ۱۵- مروری بر معماری پست مدرن در طراحی فضاهای مذهبی کشورهای اسلامی (۱۳۹۵) - انتشارات نشر گوهر دانش
- ۱۶- مروری بر معماری پست مدرن در طراحی فضاهای تجاری کشورهای اسلامی (۱۳۹۶) - انتشارات نشر گوهر دانش
- ۱۷- طراحی اقامتگاه های کوهستانی با رویکرد توسعه پایدار (۱۳۹۶) - انتشارات نشر گوهر دانش
- ۱۸- مروری بر تجربیات جهانی طراحی پارک هنر (۱۳۹۶) - انتشارات نشر گوهر دانش

- ۱۹- طراحی مراکز اجتماعی با رویکرد توسعه پایدار (۱۳۹۶)- انتشارات نشر گوهر دانش
 - ۲۰- خوانش فضای معماری در مکاتب هنری جهان (۱۳۹۶)- انتشارات نشر گوهر دانش
 - ۲۱- طراحی یادمان مشاهیر در معماری منظر با رویکرد پایداری اجتماعی (۱۳۹۷)- انتشارات نشر گوهر دانش
 - ۲۲- مروری بر طراحی فضاهای شهری در کشورهای اسلامی با رویکرد تعاملات اجتماعی (۱۳۹۷)- انتشارات نشر گوهر دانش
 - ۲۳- مروری بر تجربیات جهانی توسعه میان افزا در معماری (۱۳۹۷)- انتشارات نشر گوهر دانش
 - ۲۴- طراحی بنیاد های فرهنگی با رویکرد زمینه گرایی (۱۳۹۷)- انتشارات نشر گوهر دانش
 - ۲۵- تحلیلی بر مفهوم پایداری اجتماعی در فضاهای فرهنگی ایران معاصر (۱۳۹۷)- انتشارات نشر گوهر دانش
 - ۲۶- طراحی پارک موضوعی با رویکرد توسعه رفاه اجتماعی (۱۳۹۸)- انتشارات نشر گوهر دانش
 - ۲۷- طراحی پارک مینیاتور با رویکرد توسعه گردشگری (۱۳۹۸)- انتشارات نشر گوهر دانش
 - ۲۸- معماری منظر در فضاهای گمشده شهری (۱۳۹۸)- انتشارات نشر گوهر دانش
 - ۲۹- طراحی معماری و امنیت محیطی (۱۳۹۸)- انتشارات نشر گوهر دانش
 - ۳۰- سبک زندگی و معماری مسکن معاصر ایران (۱۳۹۸)- انتشارات نشر گوهر دانش
- در اینجا جا دارد از زحمات سرکار خانم مهندس پگاه صراف معیری که در زمینه ویراستاری تلاش ارزشمندی داشته اند سپاسگزاری نمایم. ضمناً از همکاری و دقت نظر همکار گرام سرکار خانم دکتر نسیم فاضلی مدیریت محترم گروه معماری نیز کمال تشکر را داریم. همچنین از ریاست محترم دانشگاه دهخدا قرین جناب آقای دکتر حامدی که همواره از فعالیت های پژوهشی حمایت نموده اند تقدیر و تشکر می نمایم. در پایان از پیگیری های دوست عزیزم آقای دکتر سید رضا نصری و مدیریت محترم نشر گوهر دانش که در خصوص امور انتشار این اثر فعالیت داشتند قدردانی می نمایم.

جمال الدین سهیلی
استادیار گروه معماری
دانشگاه آزاد اسلامی قزوین
بهار ۱۳۹۹